

<https://helda.helsinki.fi>

Ilmastoahdistusta potevat kaikenikäiset

Pihkala, Panu

2020-02-21

Pihkala , P & Piispa , M 2020 , ' Ilmastoahdistusta potevat kaikenikäiset ' , Helsingin Sanomat . < <https://www.hs.fi/mielipide/art-2000006413915.html> >

<http://hdl.handle.net/10138/316056>

acceptedVersion

Downloaded from Helda, University of Helsinki institutional repository.

This is an electronic reprint of the original article.

This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Please cite the original version.

Ilmastoahdistusta potevat kaikenikäiset

ingressi:

Ilmastonmuutoksesta keskusteltaessa tulisi välttää eri sukupolvia ja sukupolvien asenteita koskevia yleistyksiä.

Ilmastonmuutos on vakiinnuttanut paikkansa julkisessa keskustelussa. Tähän on vaikuttanut se, että nuoret ovat aktivoituneet vaatimaan aiempaa järeämpiä ilmastotoimia. Toisaalta etenkin nuorten kohdalla puhutaan yhä enemmän ilmastoahdistuksesta.

Sekä ilmastopoliittinen aktiivisuus että ilmastoahdistus nähdään usein sukupolvikysymyksinä. Sukupolvista ja niiden välisistä ristiriidoista tai sukupolvikonflikteista saatetaan puhua kategorisesti. Ilmastopoliittista asennoitumista koskeva todellisuus on paljon monimutkaisempi kuin kuvitellaan.

Ilmastokysymyksen sukupolvittaminen johtaa herkästi siihen, että ”nuoret” ja ”aikuiset” nähdään yhtenäisinä blokkeina, joihin liitetään tiettyjä ominaisuuksia. Nuoret saatetaan määritellä sukupolvensa edustajina ilmastoahdistuneiksi, ilmastopoliitiikan esitaistelijoiksi tai idealisteiksi. Etenkin keski-ikäiset tai iäkkäämmät taas niputetaan herkästi konservatiiveiksi tai ilmastopoliitiikan vähätelijöiksi.

Kaikki nämä yleistykset ovat vajaita. Siinä missä nuorten aktiivinen etujoukko on näkyvä ja nuorten keskuudessa tunnetaan laajasti huolita ilmastosta, on paljon myös nuoria, jotka eivät ole ilmastokysymyksessä aktiivisia.

Vastaavasti monet aikuiset ovat taistelleet ilmastonmuutosta vastaan jo pitkään, eikä heidän panostaan sovi unohtaa. Myös nykyisissä ilmastoliikkeissä on kaikenikäisiä.

Ilmastoahdistuksen eri muotojakin on koettu Suomessa jo pitkään: ne ovat vain viime vuosina laajenneet ja tulleet enemmän esiin.

Ilmastonmuutokseen liittyy myös kysymys oikeudenmukaisuudesta. Uudet sukupolvet kuuluvat ilmastonmuutoksen suurimpiin kärsijöihin, joten nuorilla on erityinen syy vaatia ilmastotoimia ja tuntea turvattomuutta toimien riittämättömyyden vuoksi.

Myös vanhemmat sukupolvet voivat kärsiä ilmastoahdistuksesta ja siihen liittyvistä vaikeista tunteista. Esimerkiksi ymmärrys siitä, millaisessa maailmassa omat jälkeläiset joutuvat elämään, voi olla ahdistavaa tai lamauttavaa.

Vanhemmat sukupolvet ovat myös joutuneet seuraamaan monenlaisia kielteisesti koettuja ympäristönmuutoksia, jotka aiheuttavat surua.

Ilmastonmuutoksen kiistäminen tai etäisyyden pitäminen siihen ovat sinänsä ymmärrettäviä psykologisia reaktioita, koska ilmiön aiheuttamat uhkakuvat ovat niin suuret.

Keskustelulle tarvitaan turvalliset raamit, jotta ihmiset hyväksyvät ilmastokriisin kaltaisen eksistentiaalisen uhan. On vältettävä tavallisten ihmisten liiallista syylistämistä. Häpeällä ja syyllisyydellä voi olla paikkansa, mutta näistä tunteista pitää tarjota myös ulospääsyä.

Ilmastonmuutosta aktiivisesti torjuvien, asiassa passiivisten ja ilmastonmuutoksen kieltäjien väliin jää kaikissa ikäluokissa paljon eri tavoin ja sävyin ajattelevia. Mikään sukupolvi ei ole yksin syyllinen ilmastonmuutokseen. Mustavalkoista ajattelua ja ylemmyyden- tai alemmuudentunnetta tulisi välttää.

Vanhemmat sukupolvet ovat ehtineet tuottaa enemmän ilmastopäästöjä kuin nuoret, mutta monet rakenteelliset tekijät ovat ohjanneet heitä. Kyse ei ole pelkästään paheellisuudesta, vaan traagisista yhteisvaikutuksista.

Usein kyse on myös moniulotteisista asioista: samat toimenpiteet ovat tuottaneet sekä hyvää – kuten hyvinvointivaltion rakenteita – että pahaa – esimerkiksi fossiilitalouden ekologisten jälkien muodossa.

Ilmastonmuutoksen torjunta edellyttää rakenteellisia muutoksia ja yhteistyötä. Tämä vaatii vuoropuhelua, luottamusta ja syyllisyyden rakentavaa käsittelyä.

Ymmärrystä kysytään eri sukupolvien edustajilta. Samalla on muistettava, että suuremman vallan mukana tulee suurempi vastuu. Valta-asemissa nuoret ovat aliedustettuja, ja ilmastotoimien viivästyessä nuorten turhautuminen todennäköisesti voimistuu.

Yhdessä olisi syytä toimia, mukautua ja myös valmistautua kokemaan menetyksiä. Sekä suru että ilo voivat voimistua asioiden yhteisestä, realistisesta kohtaamisesta. Kun taakka jaetaan reilusti, asioita on myös helpompi käsitellä, eikä asetelman tarvitse pelkistyä sukupolvien väliseksi konfliktiksi.

Panu Pihkala ja Mikko Piispa

Pihkala on tutkijatohtori Helsingin yliopiston teologisessa tiedekunnassa. Piispa on tutkija Nuorisotutkimusverkostossa.